

e-book

Financovaný
Európskou úniou

BEZPLATNE

Rozvoj kognitívneho potenciálu detí predškolského veku zo sociálne znevýhodneného prostredia

VOĽNE DOSTUPNÉ MATERIÁLY Z PROJEKTU DECODE

Vzdelávacie materiály pre učiteľov materských škôl, rodičov detí predškolského veku a odbornú verejnosť boli vypracované v rámci európskeho projektu „DEveloping the COgnitivE Potential of Preschoolers from Disadvantaged Backgrounds“ (DECODE) s registračným číslom 2022-1-CZ01-KA220-SCH-000086145.

www.decode.raabe.cz

O projekte DECODE

Projekt **DECODE** (celý názov: „DEveloping the COgnitivE Potential of Preschoolers from Disadvantaged Backgrounds“) je medzinárodný európsky projekt v rámci programu **Erasmus+** (kľúčová akcia KA220-SCH – Partnerstvá spolupráce, registračné číslo projektu:

2022-1-CZ01-KA220-SCH-000086145).

Projekt koordinuje **vydavateľstvo Dr. Josef Raabe** a sú doň zapojené tri európske krajiny – **Česká republika, Slovenská republika a Slovinsko**. Do projektu je zapojených celkovo **osem partnerov** vrátane štyroch profesijných organizácií:

- **Asociácia predškolskej výchovy (APV) a nakladateľstvo Dr. Josef Raabe** (Praha, Česká republika),
- **Univerzita Maribor** (Maribor, Slovinsko),
- **EXPOL PEDAGOGIKA** (Bratislava, Slovenská republika).

Do vývoja, prípravy aktivít a testovania výsledkov v praxi bola zapojená aj jedna materská škola v každej zúčastnenej krajine:

- **Základná škola a materská škola Liběšice a Materská škola Čtyřlístek Kadaň** (Česká republika),
- **Základná škola Kalinčiakova** (Bratislava, Slovenská republika),
- **Materská škola Ivana Glinského** (Maribor, Slovinsko).

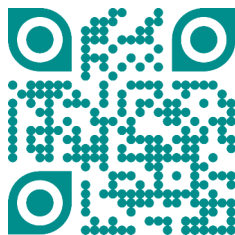
Cieľom projektu bolo prispieť **k zlepšeniu kvality predškolského vzdelávania** prostredníctvom komplexného prístupu k podpore **kognitívneho rozvoja detí**. Projekt sa zameriaval na všetky deti predškolského veku s osobitným dôrazom na tie, ktoré môžu byť ohrozené oneskoreným kognitívnym vývinom.

Výstupom projektu je súbor **voľne dostupných vzdelávacích materiálov a online nástrojov**, ktoré podporujú rozvoj kognitívnych zručností detí. Učitelia materských škôl získali kompletnú **metodickú podporu**, posilnila sa **spolupráca medzi materskými školami a rodinami** a **rodičia** získali prístup **k digitálnemu úložisku** s množstvom aktivít vhodných pre domáce prostredie.

Materské školy a rodiny tak spoločne podporovali kognitívny rozvoj detí a posilňovali ich **klúčové kompetencie**, čím pomáhali **predchádzať vzdelávaciemu znevýhodneniu a nízkej úrovni základných zručností**.

Realizácia: 2022 - 2025 | Erasmus+ | Koordinátor: Dr. Josef Raabe Publishing House, Praha

Viac na:
decode.raabe.cz

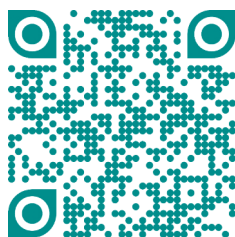
Výsledky projektu sú **voľne dostupné (otvorené) vzdelávacie digitálne zdroje a bezplatné digitálne úložiská** vo všetkých národných jazykoch projektu a tiež v angličtine.

Veríme, že výstupy DECODE sa stanú pomôckami nielen pre učiteľov v materských školách, ale aj pre rodičov doma. Veríme, že výstupy projektu prispievajú k zlepšeniu kvality vzdelávania detí v materských školách vo všetkých zúčastnených krajinách.

Partneri projektu DECODE a tím vydavateľstva Raabe

Všetky výstupy DECODE nájdete na oficiálnej webovej stránke:

<https://decode.raabe.cz/vystupy-projektu-sk/>

Materiály sú voľne dostupné na stiahnutie pre učiteľov, rodičov a odbornú verejnosť.

Fotografie z projektových stretnutí

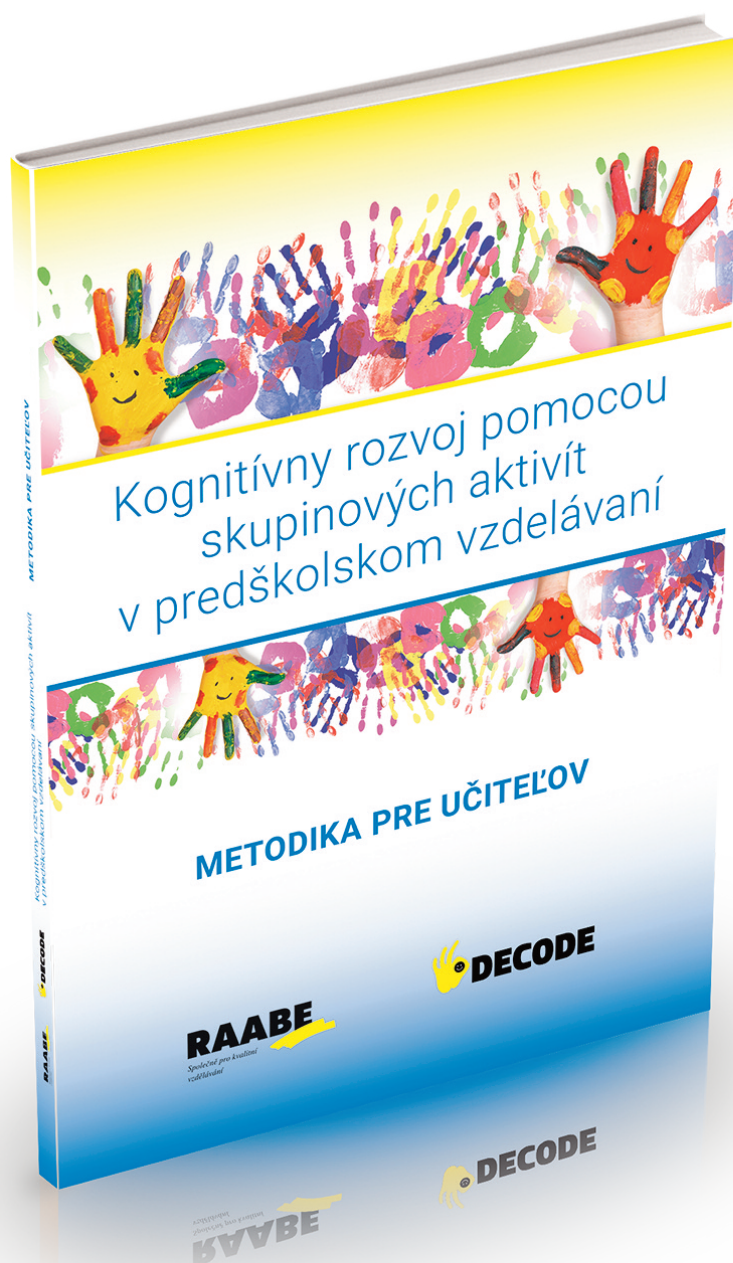
VÝSTUPY Z PROJEKTU alebo BEZPLATNÉ MATERIÁLY z projektu DECODE

Dostupnými výstupmi sú:

- 1. Metodika pre učiteľov materských škôl**
- 2. Príručka pre rodičov detí v predškolskom veku**
- 3. Príručka o seminároch pre učiteľov**
- 4. Vzdelávací program pre učiteľov materských škôl**
- 5. Digitálne úložisko aktivít pre deti**

PRVÝ VÝSTUP PROJEKTU – METODIKA PRE UČITEĽOV MATERSKÝCH ŠKÔL

Jedným z prvých výstupov projektu je publikácia s názvom **Kognitívny rozvoj pomocou skupinových aktivít v predškolskom vzdelávaní – metodika pre učiteľov**. Metodika je určená predovšetkým učiteľom materských škôl a jej cieľom je podporiť pripravenosť učiteľov materských škôl na využívanie optimálnych edukačných stratégií na vyvážený sociálno-emocionálny a kognitívny rozvoj detí (nielen) zo sociálne znevýhodneného prostredia. To sa dosiahne prostredníctvom odborného teoretického textu a 96 pútavých vzdelávacích aktivít na prácu s deťmi.

12 Kognitívny rozvoj pomocou skupinových aktivít v predškolskom vzdelávaní *DECOD

Sučasné prístupy k vývoju dieťaťa 27

116 Kognitívny rozvoj pomocou skupinových aktivít v predškolskom vzdelávaní

Praktické aktivity: Blízké okolí – paměť 117

138 Kognitívny rozvoj pomocou skupinových aktivít v predškolskom vzdelávaní

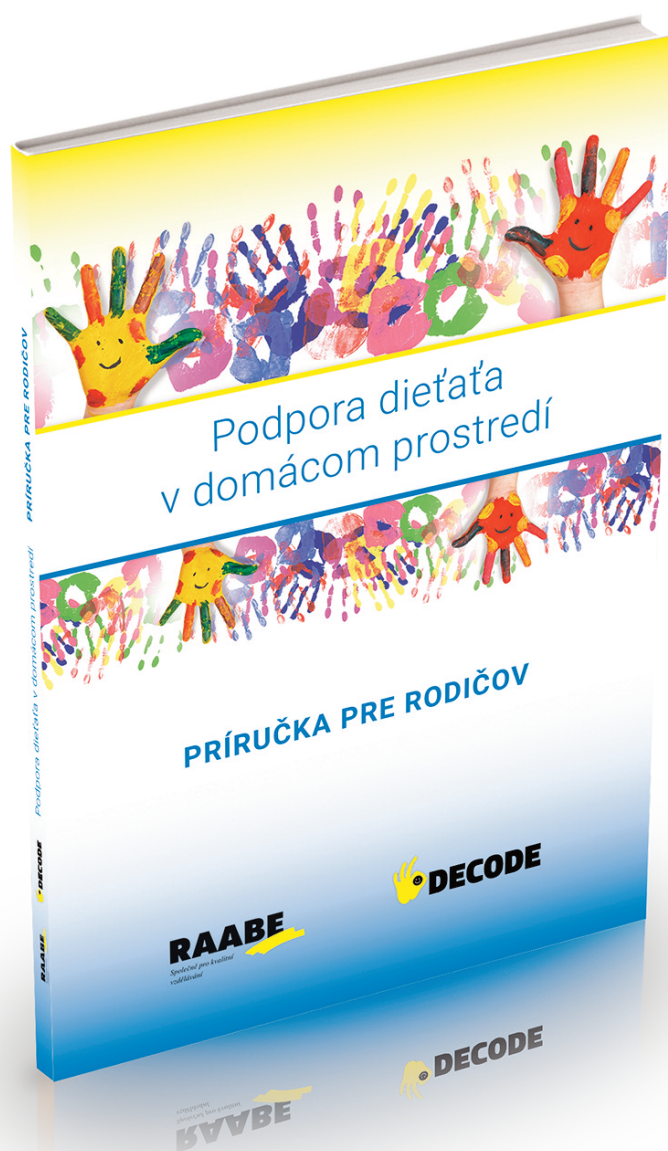
Praktické aktivity: Bezpečnost na cestách – paměť 139

DRUHÝ VÝSTUP PROJEKTU – PRÍRUČKA PRE RODIČOV DETÍ V PREDŠKOLSKOM VEKU

Ďalšia príručka, **Podpora dieťaťa v domácom prostredí**, ponúka tipy na aktivity, ktoré pomôžu dieťaťu pri prechode z materskej školy do základnej školy. Zameriava sa najmä na rozvoj intelektuálnych schopností – vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, jazyk a reč.

V úvode poskytuje prehľad jednotlivých oblastí podpory dieťaťa, ktorých úroveň rozvoja je ukazovateľom školskej pripravenosti dieťaťa. Potom nasledujú praktické odporúčania na podporu dieťaťa doma – vytvorenie podnetného prostredia, motivácia k učeniu, rozvoj zdravých návykov a vzťahu k poznávaniu.

V závere príručky nájdete konkrétne nápady na aktivity doma a vonku, ktoré pomôžu dieťaťu učiť sa s radosťou.

1.1 Vnímanie

Čo je to vnímanie?

Vnímanie je komplexný proces, ktorý nám umožňuje základnú orientáciu v prostredí. Svet okolo nás vnímame prostredníctvom piatich zmyslov – zraku, sluchu, hmatu, chuti a čuchu. Viaceré zmyslové podnety nám poskytujú bohaté informácie o vnímaní sveta, ľudí, vecí a činností, ktoré vykonávame, a podporujú myslenie a pamäť. Preto je dôležité, aby deti mali možnosť skúmať všetko okolo seba všetkými zmyslami.

Aké sú kľúčové pojmy vnímania?

Vizuálne vnímanie je proces, v ktorom si uvedomujeme zmysel toho, čo vidíme. Je to kľúčové na učenie, komunikáciu a navigáciu. Pomocou zraku určujeme niektoré vlastnosti vecí okolo nás, ich veľkosť, farby a tvary, vnímame ich polohu v priestore, stálosť a premenlivosť. Pri komunikácii vnímame očami reč tela, výrazy tváre a gestá. Zrak nám slúži aj na orientáciu v priestore a poznávanie javov. Zrakové vnímanie je nevyhnutné na estetickú citlivosť. V dospelosti je zrak dominantným zmyslom.

Pomocou zrakového vnímania dieťa rozpoznáva, kde sa veci v priestore nachádzajú a ako spolu súvisia, rozlišuje ich základné vlastnosti a objavuje zhody a rozdiely. Zrakové vnímanie pomáha dieťaťu ovládať svoje telo a pohyby. Vďaka tomu dokáže napodobňovať pohyby iných, skladať kocky, navliekať koráliky alebo chytať loptu. Pred nástupom do školy by dieťa malo vedieť poskladať celok (puzzle, domino), zapamätať si, čo vidí (pamätová hra, Kimova hra). Pri týchto činnostiach, rovnako ako pri budúcim čítaní a písaní, je dôležitá aj koordinácia ruka-oko.

Sluchové vnímanie je schopnosť porozumieť zvukom, rozpoznať a pomenovať konkrétne zvuky, rozlíšiť ich. Zrakové vnímanie pomáha dieťaťu zohrávať dôležitú úlohu v učení, komunikácii a navigácii. Zrakové vnímanie pomáha dieťaťu zohrávať dôležitú úlohu v učení, komunikácii a navigácii. Zrakové vnímanie pomáha dieťaťu zohrávať dôležitú úlohu v učení, komunikácii a navigácii.

10

Podpora dieťaťa v domácom prostredí

Povzbudzujte dieťa k učeniu, podporujte jeho lásku k poznaniu

Pestovanie lásky k učeniu je silný dar, ktorý môže ovplyvniť budúcnosť dieťaťa. Prostredníctvom stratégií, ako sú spriemňovať dieťaťu učenie, sledovať jeho záujmy, byť dieťaťu vzorom pri učení, akceptovať neúspech ako prirodzenú súčasť učenia, podporovať zvedavosť a kladenie otázok, môžeme v dieťati vzbudiť celoživotnú vášeň k učeniu a poznávaniu.

Spriemňujte dieťaťu učenie

Pomôžte dieťaťu získať pozitívny vzťah k učeniu. Do každodenného programu zaradte hry a praktické činnosti, vďaka ktorým bude učenie pútavé a zábavné.

Sledujte záujmy dieťaťa

Venujte pozornosť záujmom dieťaťa a prispôbajte mu ponuku. Podporujte skúmanie oblastí, ktoré vaše dieťa zaujímajú, a poskytnite mu hračky, knihy alebo iné materiály súvisiace s jeho záľubami.

Buďte vzorom pri učení

Podelte sa s dieťaťom o svoje záujmy. Ukážte mu, že čítate knihy, hľadáte nové poznatky alebo sa venujete záľubám, ktoré zahŕňajú neustále vzdelávanie. Zapojte sa aktívne a so záujmom do činnosti dieťaťa.

Prijímajte chyby ako príležitosť na rozvoj

Chyby sú príležitosťou učiť sa a rásť, pretože sa ich. Povzbudzujte dieťa, aby prijímalo výzvy a vytváralo odolnosť, keď sa objavujú ťažkosti. Radujte sa spoločne z pokroku a vynaloženého úsilia. Nezameriavajte sa len na výsledky.

Podporujte detskú zvedavosť a kladenie otázok

Podporujte prirodzenú zvedavosť dieťaťa tým, že mu poskytnete vysvetlenie, keď oň požiada. Povzbudzujte ho, aby hľadalo odpovede a skúmalo svet okolo seba.

24

Podpora dieťaťa v domácom prostredí – Príručka pre rodičov

DECODE

2. Ako môžete podporovať dieťa doma

Vytvorte dieťaťu podporujúce prostredie

Váš domov je hlavným miestom, kde sa vaše dieťa učí. Uistite sa, že je to bezpečné a výchovné prostredie, ktoré umožňuje zvedavosť a skúmanie vyvážené náležitou kontrolou bezpečnosti.

Vyjadrite dieťaťu svoju lásku

Na kognitívny rozvoj dieťaťa je nevyhnutné vytvoriť vrelú a láskyplnú atmosféru. Drobné prejavy náklonnosti, ako sú objatie, pritúlenie alebo upokojujúci dotyk, môžu dieťaťu poskytnúť pocit bezpečia a emocionálnej stability, čo zvýši jeho sebadôveru a duševnú pohodu.

Pripravte dieťaťu čisté a bezpečné prostredie

Uistite sa, že predmety a hračky, s ktorými sa vaše dieťa hrá, sú čisté a bezpečné. Pravidelne kontrolujte, či nehrozí nebezpečenstvo. Znížte tak riziko úrazu alebo iných zdravotných ťažkostí.

Vytvorte dieťaťu osobný priestor

Vývoj dieťaťa zásadne ovplyvňuje usporiadanie priestoru, pretože podporuje predvídateľnosť a istotu. Vlastný priestor na spanie pomáha vytvoriť správny spánkový režim, ktorý je dôležitý na pamäť a koncentráciu. Samostatný priestor na hranie alebo učenie znižuje rozptyľovanie a podporuje hlbšie učenie.

Zavedte dieťaťu každodenné rituály

Rutina a pravidelnosť dávajú dieťaťu pocit istoty. Zavedenie pevného rozvrhu v domácom prostredí môže podporiť nielen intelektuálny rozvoj dieťaťa. Posilňuje jeho pocit predvídateľnosti, istoty a bezpečia.

Minimalizujte rozptyľovanie vášho dieťaťa

Rozptyľovanie môže byť často prekážkou kognitívneho rozvoja vášho dieťaťa. Minimalizovaním rušivých vplyvov, ako sú nadmerné trávenie času pri televízore alebo hluk, môžete vytvoriť prostredie podporujúce jeho učenie a celkový rozvoj.

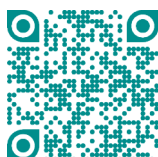
Ako môžete podporovať dieťa doma

21

Publikácia je vo formáte PDF a je voľne k dispozícii na stiahnutie.

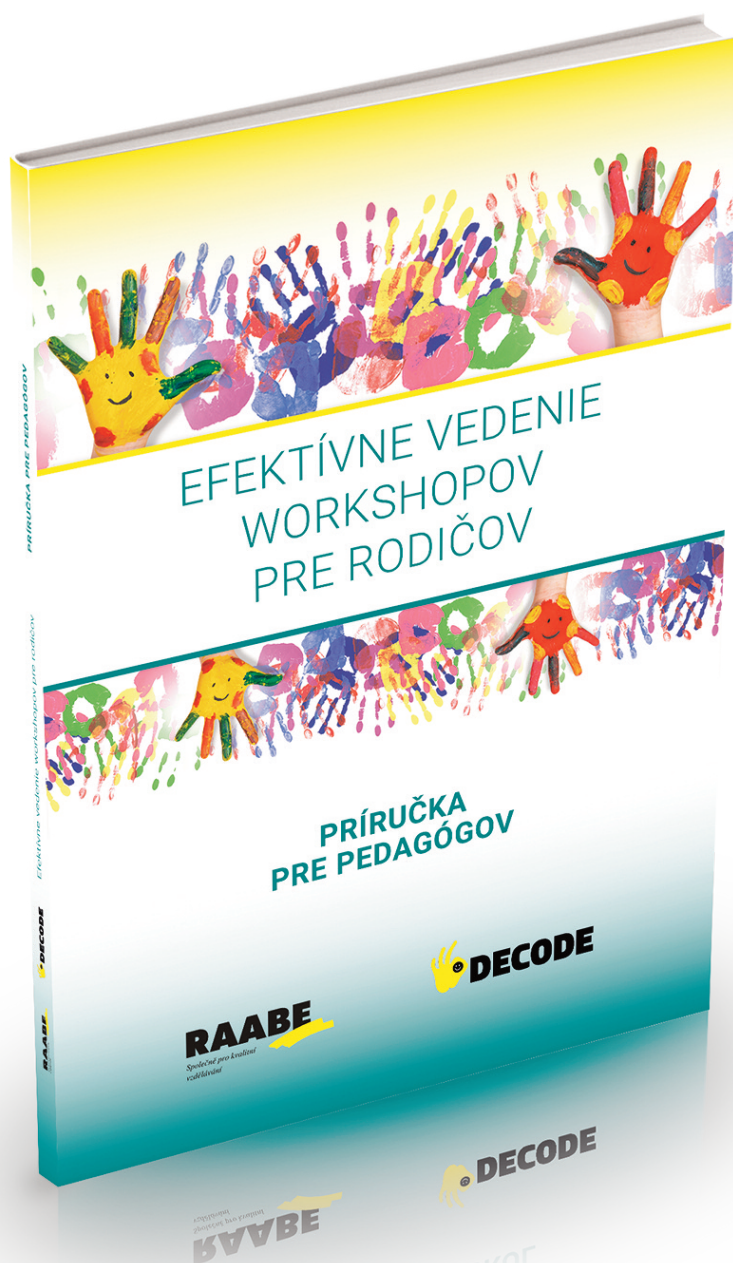
Na stiahnutie:

<https://decode.raabe.cz/vystupy-projektu-sk/>

TRETÍ VÝSTUP PROJEKTU – PRÍRUČKA O SEMINÁROCH PRE UČITEĽOV

Efektívne vedenie workshopov pre rodičov je praktická príručka pre učiteľov materských škôl, ktorí chcú účinne zapojiť rodičov do vzdelávania detí predškolského veku. Príručka ponúka jasné usmernenia, tipy a stratégie, ako úspešne pripraviť, zorganizovať a viesť workshopy a semináre, ktoré podporia aktívnu spoluprácu medzi školou a rodinou. Cieľom týchto aktivít je motivovať rodičov, aby v domácom prostredí vytvárali podnetné prostredie na učenie, a tým zlepšovali kognitívny a sociálno-emocionálny rozvoj detí.

2. Plánovanie a príprava seminára

2.1 Identifikácia potrieb rodičov

Identifikácia potrieb rodičov detí v predškolskom veku je kľúčom k vytvoreniu účinných seminárov a iných podporných programov.

Tu sú vybrané kroky a metódy na identifikáciu týchto potrieb: dotazníky a prieskumy, individuálne rozhovory, osobné stretnutia, skupinové diskusie, spätná väzba z workshopov, online komunity, výskumy a štúdie.

Využitie kombinácie týchto metód vám umožní získať komplexný pohľad na potreby rodičov detí v predškolskom veku a lepšie tak prispôbiť seminár ich očakávaniam a požiadavkám.

DECODE¹¹ SEMINÁRE:

Identifikácia potrieb rodičov detí predškolského veku zapojených do projektu DECODE:

Projekt DECODE sa zameriava na rozvoj kognitívneho potenciálu detí predškolského veku, najmä sociálne znevýhodnených detí. Podporuje vzdelávanie prostredníctvom inovatívnych učebných zdrojov pre domáce prostredie.

Identifikácia potrieb rodičov detí predškolského veku zapojených do projektu DECODE zahŕňa tieto oblasti:

Podpora kognitívneho rozvoja: Rodičia potrebujú vedomosti a zdroje na podporu rozvoja pozornosti, pamäti, myslenia, jazyka a reči svojich detí doma, aby mohli účinne nadviazať na vzdelávacie aktivity zo školy.

Podpora dieťaťa v domácom prostredí: Obsahuje odporúčania a inšpirácie na prípravu podporného domáceho prostredia, ktoré stimuluje myslenie, podporuje zdravie a výživu a vytvára pozitívny vzťah k učeniu a láske k objavovaniu. Pomoc rodičom motivovať dieťa k aktivitám.

Komunikácia rodičov s učiteľmi: Rodičia často požadujú účinnú spätnú väzbu a konzultácie s učiteľmi o pokroku svojich detí a možnosti klásť otázky o metódach a cieľoch projektu.

Prístup k metodickým a digitálnym nástrojom: Rodičia potrebujú prístup k digitálnym materiálom a príručke pre rodičov, ktoré im umožnia pracovať na zručnostiach svojich detí aj mimo školy.

2.2 Výber tém a stanovenie cieľov seminára

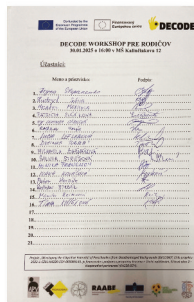
Témy seminárov vychádzajú z identifikácie potrieb rodičov detí predškolského veku.

Rodičia detí v predškolskom veku sa vo všeobecnosti zaujímajú o niekoľko kľúčových oblastí, ktoré ovplyvňujú ich deti. Tieto oblasti pomáhajú rodičom lepšie pochopiť a podporiť svoje deti vo všetkých fázach ich vývoja a zároveň zlepšiť rodičovské zručnosti a pohodu.

¹¹ Odkaz na projekt DECODE: <https://decode.raabe.cz/>

4. Realizácia a príklady pozvánok na workshop DECODE

3. Štruktúra vzorového seminára DECODE pre rodičov

Príklady názvov seminárov pre rodičovskú verejnosť:

- Spoločná cesta za poznáním: Ako podporiť rozvoj detského myslenia, pozornosti, pamäti a učenia?
- Rodičovské stratégie na kognitívny rozvoj detí
- Rodičovské stratégie na rozvoj myslenia, pozornosti a pamäti detí
- Ako podporovať svoje dieťa v rozvoji myslenia, pamäti a pozornosti?

Celkový čas workshopu: 4 hodiny (pol dňa)

Štruktúra a načasovanie demonštračného seminára

3.1 Úvodná časť (15 – 20 minút)

- Privítanie účastníkov a predstavenie lektorov a organizátorov (materských škôl)
- Predstavenie cieľa a programu seminára
- Krátke vzájomné predstavenie účastníkov (napr. krátke predstavenie alebo „prelomenie ľadov“)
- Interaktívne workshopy

3.2 OBLASTI VÝVOJA DETÍ – teoretická časť (30 – 45 minút)

- ¹⁸Prezentácia o oblastiach podpory dieťaťa (zdroj: kapitola 1 z príručky Podpora dieťaťa v domácom prostredí)
- Oblasti – vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, jazyk a reč, motorika a grafomotorika, socializácia
- Praktické príklady (na demonštráciu možno použiť videá DECODE)
- Priestor na kládanie otázok

3.3 AKO RODIČIA PODPORUJÚ DIEŤA V DOMÁCOM PROSTREDÍ – praktická časť (45 – 60 minút)

- ¹⁹Prezentácia na tému Ako môžete podporiť svoje dieťa doma? (zdroj: kapitola 2 z príručky Podpora dieťaťa v domácom prostredí)
- Zapojenie rodičov do modelových situácií
- Diskusia a výmena skúseností medzi účastníkmi (o vybraných podnetoch, ktoré môžeme pripraviť v domácom prostredí na rozvoj detí predškolského veku)

3.4 Prestávka (15 minút)

- Priležitosť na oddych a neformálnu konverzáciu medzi rodičmi a lektormi
- Priestor na osvieženie (káva, čaj, malé občerstvenie)

¹⁸ Odkaz na projekt DECODE: <https://decode.raabe.cz/>

Publikácia je vo formáte PDF a je voľne k dispozícii na stiahnutie.

Na stiahnutie:

<https://decode.raabe.cz/vystupy-projektu-sk/>

ŠTVRTÝ VÝSTUP PROJEKTU – VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE UČITEĽOV MATERSKÝCH ŠKÔL

Online kurz **Rozvoj kompetencií pedagóga v materskej škole** pod záštitou Raabe Akadémie je zameraný na rozvoj profesijných kompetencií učiteľov materských škôl a podporu ich ďalšieho vzdelávania.

Ponúka flexibilné samoštúdium bez potreby pevného režimu, obohatené o odborné texty, komentované prezentácie, videoukážky a reflexné úlohy.

Cieľom je posilniť profesionálny rast učiteľov a tímov, prispôbiť ich moderným výzvam vo vzdelávaní a zároveň prispieť k zlepšeniu predškolskej starostlivosti a prípravy detí na školské vzdelávanie.

Po úspešnom absolvovaní získa účastník certifikát, ktorý je uznaný ako súčasť jeho profesionálneho rozvoja.

Školiaci program je dostupný online a je voľne prístupný. Na vydanie certifikátu je potrebná registrácia a prihlásenie.

Registrácia na kurz TU:

<https://raabeakademie.cz/vzdelavanie/vzdelavani-jednotlivci/rozvoj-kompetencii-pedagoga-v-materskej-skole>

PIATY VÝSTUP PROJEKTU – DIGITÁLNE ÚLOŽISKO AKTIVÍT PRE DETI

DIGI HOME DECODE – digitálna vzdelávacia platforma, ktorá je voľne dostupná a pripravená na použitie kedykoľvek a kdekoľvek. Či už máte počítač, tablet, alebo smartfón, DECODE HOME je vždy po ruke ako praktický nástroj na rozvoj kognitívnych zručností vašich detí.

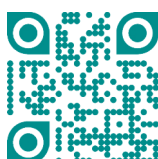
DECODE HOME ponúka súbor aktivít zameraných na päť oblastí kognitívneho rozvoja. Aktivita sú prehľadne rozdelené podľa prostredia, v ktorom sa dajú realizovať – v interiéri (napr. doma, ideálne v nepriaznivom počasí) a exteriéri (napr. v záhrade, parku alebo na cestách, keď chcete zmysluplne využiť voľný čas).

Digitálne prostredie DECODE HOME obsahuje celkom **320 herných aktivít**, ktoré sú zábavné, rozmanité a prispôsobené veku detí. Ponúkajú nielen podnetnú hru a zábavu, ale podporujú aj logické myslenie, pamäť, pozornosť, jazykové schopnosti a ďalšie kľúčové oblasti kognitívneho rozvoja.

Digitálny repozitár je vo formáte IZZY a je voľne dostupný bez registrácie.

Odkaz na platformu TU:
<https://sk.izzi.digital/#/>

Autorský tím projektu DECODE

(DEveloping the Cognitive Potential of Preschoolers from Disadvantaged Backgrounds, medzinárodný európsky projekt Erasmus+ (Program Erasmus +, KA220-SCH, Kooperatívne partnerstvo, registračné číslo projektu: 2022-1-SK01-KA220-SCH-000086145))

Koordinátor projektu:

Vydavateľstvo Dr. Josef Raabe, s.r.o., Praha, Mgr. Stanislava Andršová

Asociácia predškolskej výchovy, z.s.:

PhDr. Hana Splavcová, Ph.D., doc. PhDr. Zora Syslová, Ph.D., doc. PhDr. Ilona Bytešníková, Ph.D., Mgr. Nikola Krejčová, PhDr. Irena Borkovcová, MBA

Univerzita v Maribore:

Dr. Marta Licardo, Dr. Bojan Kovačič, asist. Maruša Laure

Základná škola a materská škola Liběšice:

Mgr. Michaela Gondeková, Bc. Hana Zárubová, Vladimíra Andrtová, DiS., Veronika Fusková, Petra Staňková

Materská škola Štvorlístok Kadaň:

Mgr. Bc. Erika Zelenková, Bc. Nadežda Husová, DiS., Mgr. Věra Isáková, Vlasta Maxová, Sabina Plechingerová

Základná škola s materskou školou Bratislava:

Mgr. Yulia Barzhak, Bc. Veronika Ojo, Zuzana Sádovská

Vrtec (materská škola) Ivana Glinska, Maribor:

Karmen Meško, dipl. vzg., Maja Geršak Banović, dipl. vzg., Julijana Kološa, dipl. vzg., Sumedija Agić, dipl. vzg., Špela Dovjak, prof. bio. in soc., Špela Petrovič Štempihar, dipl. vzg., Alekseja Glinšek, dipl. vzg., Barbara Bednjički Rošer, prof. slo. in soc

Veríme, že výstupy DECODE sa stanú pomôckami nielen pre učiteľov v materských školách, ale aj pre rodičov doma. Veríme, že výstupy projektu prispejú k zlepšeniu kvality vzdelávania detí v materských školách vo všetkých zúčastnených krajinách.

Partneri projektu DECODE a tím nakladateľstva Raabe (2025, Praha)

